

לב ויגוצקי: מחשבה ותרבות

חושבָה – ספרי עיון בחינוך החשיבה
בהוצאת
מכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה

עורך: יורם הרפז

לב ויגוצקי

מחשבה ותרבות

א 10 פה

עורכים: אלכס קוזולין וגבריאלה עילם

משרד החינוך, המנהל הפדגוגי
האגף לתוכניות לימודים

משרד החינוך, מנהל כוח אדם
בהוראה, תיאום ובקרה

מכון ברנקו וייס
לטיפוח החשיבה

לב ויגוצקי : מחשבה ותרבות – אסופה

Hebrew Rights © 2003
The Branco Weiss Institute for the Development of Thinking
P.O.Box 648, Jerusalem 91006

Printed in Israel

אין להעתיק, לשכפל, להקליט, לתרגם, לאחסן במאגר מידע
או להפיץ ספר זה או קטעים ממנו בשום צורה ובשום אמצעי,
אלקטרוני, אופטי, או מכני (לרבות צילום והקלטה)
ללא אישור בכתב מהמוציא לאור.

תרגום מרוסית : אנה וקסלר
עריכה מדעית ועיבוד : ד"ר גבריאלה עילם
ייעוץ מדעי : פרופסור אלכס קוזולין
עריכת לשון : איילה ביבר
עיצוב ועטיפה : רוני אידלשטיין
ריכוז ההפקה : ענת פלג

© 2003
כל הזכויות שמורות
למכון ברנקו וייס לטיפוח החשיבה
ת.ד. 648, ירושלים 91006

מסת"ב : ISBN 965-7050-34-0
לוחות והדפסה : פרינטיב בע"מ
נדפס בישראל

תוכן העניינים

vii	תודות
	מבוא
1	הפסיכולוגיה החברתית-תרבותית של לב ויגוצקי / אלכס קוואלין
24	1 כלי וסימן בהתפתחות הילד
	2 התפתחות מושגים מדעיים אצל ילדים: ניסיון לגבש
66	היפותזת עבודה
192	3 מחשבה ומילה
266	4 פרה-היסטוריה של השפה הכתובה
297	5 חינוך והתפתחות שכלית
317	6 יסודות החינוך המיוחד
351	7 המשמעות ההיסטורית של המשבר בפסיכולוגיה
	אפילוג
364	הפילוסופיה והפסיכולוגיה של ויגוצקי: מכלים תרבותיים לכלים פסיכולוגיים / גבריאלה עילם
376	הערות
390	ביבליוגרפיה
404	מפתח אישים
409	מפתח מונחים

תודות

לפני שנים אחדות ערך לי עמית היכרות עם פרופ' אלכס קוזולין. כיוון שאותו עמית חסך בהקדמות, שאלתי בחשש-מה את האדם שזה עתה הוצג לפני אם הוא במקרה אותו קוזולין מ"ראה קוזולין" המופיע לעתים קרובות בהקשר של כתבי לב ויגוצקי. הוא השיב שכן, ומלאכת ההיכרות התחלפה מייד בשיחת עבודה. שאלתי את פרופ' קוזולין אם יאות לערוך אסופת מאמרים של ויגוצקי מתורגמים לעברית. הוא ענה בחיוב, והציע לתרגמם מרוסית, לא רק משום שזו שפת המקור, אלא גם משום שהתרגום לאנגלית אינו תמיד מדויק. עתה פניתי לד"ר דן שרון, מנהל מכון ברנקו וייס לטיפול החשיבה, אשר נרתם לעניין והבטיח להשיג את המימון הנדרש. קוזולין פנה לבתו של ויגוצקי, גיטה ל' ויגודצקיה (Gita L. Vygodskaja), והיא נאותה להעביר לידי את העתקי המאמרים של אביה שפורסמו ב-1935. אנה וקסלר נבחרה לביצוע התרגום מרוסית לעברית. היא עשתה מלאכה טובה, אך בכל זאת נדרשה עריכה מדעית יסודית של אדם הבקיא בכתביו של ויגוצקי ובשפה העברית. ד"ר גבריאלה עילם נענתה לאתגר. היא הפכה כל מילה ומשפט, והוציאה תחת ידה טקסטים בדוקים וברורים. רק מי שיודע שויגוצקי לא הספיק לערוך את רוב מאמריו עקב מחלתו, וכי הוא כתב בשפה ספרותית עתירת רמיזות והפניות, תוך שהוא משיב לחוקרים שרובם אינם מוכרים כיום, יוכל להעריך את הישגה. ענת פלג קיבלה את התרגומים הערוכים לידיה והפיקה את הספר. תודות לתרומתם של אישים אלה יכולים עתה קוראי העברית להתוודע לכתביו של אחד מגדולי חוקרי התודעה במאה העשרים.

